

Vårt datum: 2022-06-29

Ert datum: 2022-05-25

Vårt diarienummer: 33-299/2022

Er beteckning: M 2090-19

Handläggare

Peter Åkerhammar

Umeå tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

mmd.umea@dom.se

Ansökan från Kaunis Iron AB om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad gruvverksamhet vid Tapuli, Palotieva och Sahavaara gruvor med tillhörande verksamhet vid Kaunisvaara anrikningsverk, Pajala kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 25 maj 2022 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt har förelagt SGU att yttra oss över inkomna handlingarna, aktbilagorna 391 (utlåtande från dammsäkerhetssakkunnig) samt 508-512 och 594-608 (bemötande och kompletteringar från Kaunis Iron AB). Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

I SGUs senaste yttrande från den 18 juni 2021 (SGU dnr 33-1116/2021), framförde SGU avfallshanteringsrelaterade synpunkter som i huvudsak gick ut på att peka på behovet att anlägga ett uppsamlade dike runt gråbergssupplag som ett beprövat/enkelt sätt att reducera risker för negativa miljöeffekter.

SGU noterar och uppskattar att Kaunis Iron AB (bolaget) nu åtar sig att runt området för gråbergssupplaget i Sahavaara anlägga ett avskärmande dike, eventuellt kombinerat med en vall, för att motverka att opåverkat ytvatten rinner in i upplaget. Vad gäller flotationssanden som ska överlagras av den s.k. silikatdominerade anrikningssanden så anser SGU det vara fortsatt ottydligt hur den kommer att hållas vattenmättad. Frågor uppkommer om torr- och normalår vad gäller vattenmättnad i flotationssanden, hur utlakningen av metallerna kopplas till andel flotationssand kontra andel överlagrande sand, samt de hydrauliska förhållanden som då uppkommer och råder på plats. Där har SGU påpekat tidigare att detta förfarande endast har motiverats med hjälp av modelleringar. Därav så anser SGU fortsatt att beräkningarna bör förtydligas samt att den s.k. flotationscellen bör innefatta instrumenteringar där vattenmättnadsgraden mäts. I annat fall så bör bolaget presentera rutiner för att långsiktigt kontrollera vattenmättnadsgraden i flotationssanden.

Vidare framförde SGU i sitt senaste yttrande grundvattenrelaterade synpunkter som i huvudsak gick ut på att SGU ansåg att den allmänna vattenförsörjningen till Kaunisvaara samt ett urval av privata vattentäkter skulle vara viktiga att bevaka i verksamhetens egenkontroll. SGU framförde att vi stödjer slutsatsen att den framtida kvantitativa påverkan (något lägre grundvattentrycknivåer) inte kommer att leda till någon försämrad kemisk status för grundvattenförekomsten samt att trycksänkningen sannolikt inte kommer leda till försämring av den kvantitativa statusen. SGU konstaterar nu att grundvattenförekomsten Kaunisvaara (WA36229143) är beslutad i nuvarande förvaltningscykel. Förekomsten är utpekad att vara i risk för sänkt kvantitativ status. SGU vill därmed framföra vikten av att sammanställa en vattenbalansberäkning över grundvattenförekomsten och vattentäkternas tillrinningsområden. Beräkningen ska utgå från gruvans avvattning och grundvattenuttaget för den

allmänna vattenförsörjningen, men beräkningen ska även ta hänsyn till övriga befintliga grundvattenuttag i området. SGU menar att den upprättade grundvattenmodellen är ett lämpligt instrument för genomförandet av en sådan vattenbalansberäkning.

SGU ser inte att kompletteringarna omfattar dessa frågeställningar eller på ett tydligt sätt genomsyrar tankarna vid upprättandet av förslag till kontrollprogram. Frågan behöver utredas och grundvattenförsörjningen behöver ha en tydlig roll i egenkontrollen.

Ytterligare, så framförde SGU att vi fortfarande anser att det är viktigt att begränsa tillrinningen av ovidkommande vatten till dagbrottet, t.ex. genom avskärande diken och/eller en vall som kan anläggas mot angränsande våtmarker samt att fortsatt ta hänsyn till förekommande ytligt uppsprucket berg.

Inte heller här ser SGU någon tydlig respons på att dessa synpunkter omhändertagits i kompletteringarna. Dock noterar SGU att bolaget föreslår att domstolen med stöd av 22 kap. 25 § 3 st. miljöbalken ska överlåta åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva villkor för närmare utformning av åtgärder för markavvattning vid Sahavaara och Palotieva gruvor. SGU utgår från att bolaget och tillsynsmyndigheten utifrån detta ska kunna omhänderta frågan på ett bra sätt.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Kaj Lax.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Roger Hamberg och Björn Holgersson deltagit. Utredaren Peter Åkerhammar har varit föredragande.

Kaj Lax

Peter Åkerhammar